

## PERSBERICHT

# RESULTATEN EIERONDERZOEK FUSIEGEMEENTE

25.09.2024

## Alle eieren in onderzoek burgercollectief Zwijndrecht Gezond overschrijden de gezondheidsnormen

In augustus 2024 verzamelde burgercollectief Zwijndrecht Gezond eieren in elk van de dertien dorpen in de toekomstige fusiegemeente Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht en vroegen aan experts van de Universiteit Antwerpen om deze te analyseren op de aanwezigheid van PFAS (cfr. Persbericht Zwijndrecht Gezond 19/08/24). Hun onderzoek is nu afgerond en toont weinig opbeurende resultaten. Alle geteste eieren bevatten PFAS-concentraties die bestaande normen overschrijden. Een duidelijk signaal naar het toekomstige gemeentebestuur om de opvolging en preventie van PFAS- en andere vervuiling in de grote gemeente ter harte te nemen.

### HOGE CONCENTRATIES PFAS AANWEZIG IN ALLE STALEN

Voor elk van de dertien locaties werden telkens zes eieren uit één kippenren ingezameld en geanalyseerd door de Universiteit Antwerpen. De keuze voor eieren is niet toevallig. Ze staan centraal in de no-regret-maatregelen die sinds 2021 in Zwijndrecht en rond andere PFAS-hotspots zijn ingevoerd. Meerdere studies wezen ook uit dat eieren van eigen kippen vaak meer schadelijke stoffen bevatten dan eieren uit de supermarkt, zeker in de buurt van vervuilingshotspots. **Eieren zijn dus een belangrijke indicator van de impact van industriële vervuiling op onze bodem en leefomgeving.**

*"De resultaten van de analyse van de eieren geven aan dat geen enkele van de deelgemeentes van Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht gespaard is gebleven. Bovendien zijn de aangetroffen concentraties alles behalve gering."* zegt Carolien Van der Cruyssen van Zwijndrecht Gezond.

Voor de dertien locaties werden veel onderlinge verschillen vastgesteld wat betreft de soorten en de concentraties van de aangetroffen PFAS. Vermoedelijk spelen daarbij lokale factoren en vooral **lokale vervuilingsbronnen, andere dan de fabriek van 3M** in Zwijndrecht, een belangrijke rol.

## OVERSCHRIJDING VAN ALLE GEZONDHEIDSKUNDIGE TOETSINGSWAARDEN

Er is nog veel onderzoek nodig naar de mogelijke gezondheidsrisico's van PFAS. Wel hebben verschillende studies al uitgewezen dat **chronische blootstelling aan PFAS** kan leiden tot **lever- en nieraandoeningen, ontwikkelingsstoornissen, verzwakking van het immuunsysteem en vruchtbaarheidsproblemen**.

Op basis van die studies werden verschillende **gezondheidskundige toetsingswaarden** bepaald. In het rapport heeft de UA de gemeten concentraties daarmee vergeleken.

Ten eerste is er de Toelaatbare Wekelijkse Inname (TWI), de gezondheidskundige toetsingswaarde die in 2020 werd geïntroduceerd door de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA). Deze TWI is bepaald als de som van vier PFAS (PFHxS, PFOS, PFOA, en PFNA) en bedraagt 4,4 ng/kg lichaamsgewicht per week. Deze dosis hangt dus af van de hoeveelheid voedsel die wordt geconsumeerd per week en het persoonlijk lichaamsgewicht. Voor de voorliggende studie werd de geschatte inname van die vier PFAS berekend op basis van een persoon van 70 kg en de consumptie van één ei per week. In 9 van de 13 dorpen wordt deze waarde voor een volwassene overschreden. Bij de berekening **voor een kind** van 20kg dat wekelijks één ei eet, **wordt deze waarde in alle dorpen overschreden**.

Ten tweede werd gekeken naar Europese maximumgehalten die in 2022 werden ingesteld voor PFAS-verontreiniging in commerciële levensmiddelen en daaruit afgeleide indicatieve normen voor PFOS (1 ng/g), PFOA (0,30 ng/g), PFNA (0,70 ng/g), PFHxS (0,30 ng/g), en de som van deze vier PFAS (1,7 ng/g). Niet alleen wordt deze norm voor PFOS in alle locaties overschreden, alleen de PFOS-concentraties in de eieren zijn al hoger dan de toegelaten norm van de som van de vier PFAS. **Geen enkel ei dat in deze studie werd onderzocht zou volgens deze toetsingswaarde op de markt gebracht mogen worden**.

EFSA (2022) en de Europese toetsingswaarden kijken slechts naar vier PFAS, terwijl ook tal van andere soorten zijn aangetroffen. Zo krijg je **een vertekend beeld** op locaties waar deze vier PFAS in lage concentraties aanwezig zijn, maar waar andere PFAS-stoffen wel in hoge concentraties werden waargenomen. Een voorbeeld hiervan is Basel, waar een hoge concentratie aan PFTeDA werd aangetroffen. De PFAS-concentraties in de eieren overschrijden niet altijd de norm gesteld door EFSA (2022), terwijl de indicatieve Europese toetsingswaarden in alle locaties wel worden overschreden. Vooral de hoge PFOS-concentraties in alle onderzochte eieren speelt hierin een rol.

Daarom werd, ten derde, ook gewerkt met een methode van het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) die ook rekening houdt met andere PFAS. RIVM bepaalde de verhouding tussen de hoeveelheid PFOA enerzijds en de hoeveelheid andere PFAS anderzijds die bij blootstelling tot dezelfde (lever)schade leiden; de zogenaamde "PFOA-equivalenten" of "relatieve potentie factoren (RPF)." Zo goed als alle aangetroffen soorten PFAS in deze studie kunnen daardoor in rekening gebracht worden. Dat totale PFOA-equivalent kan dan terug vergeleken worden met de "TWI" hierboven. Nemen we alle in deze studie aangetroffen PFAS in rekening, dan is er **geen enkel geanalyseerd ei dat gegeten kan worden zonder de EFSA-norm te overschrijden, zowel bij volwassenen als bij kinderen**.

*"De inname van PFAS bij één ei per week is drie tot achttien keer hoger dan de norm voor een gemiddelde volwassene, met een extreme uitschieter in Verrebroek. Daar is de inname bijna honderd keer hoger dan de norm. Wanneer dezelfde berekening gedaan wordt voor een kind van 20 kg, is de inname 10 tot 64 keer te hoog en in Verrebroek zelfs 338 keer te hoog!"* legt Stefanie Bellinkx van Zwijndrecht Gezond uit.

*"Het is frappant dat de locatie van de kippenren in Verrebroek niet in een zone ligt waar no-regret-maatregelen van toepassing zijn. Zeker bij zulke waarden moet dringend verder onderzoek gevoerd worden."* vult Carolien Van der Cruyssen aan.

Belangrijke kanttekening: bij deze berekeningen wordt nog geen rekening met **blootstelling aan PFAS via andere wegen (andere voeding, huisstof, drinkwater, etc.)**.

## **OPROEP AAN TOEKOMSTIGE GEMEENTEBESTUUR**

Met de resultaten van dit onderzoek wil Zwijndrecht Gezond een oproep doen bij het toekomstige gemeentebestuur om de gezondheid van de inwoners van de fusiegemeente op de eerste plaats te zetten.

*"Er is een **politiek engagement nodig** om beleid te voeren dat doordrongen is van het principe dat gezondheid voorop staat. Wegkijken en de vervuiling negeren of minimaliseren is gemakkelijk, maar onaanvaardbaar."* zegt Stefanie Bellinkx.

Zeker in een gemeente als Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht is die **focus op gezondheid cruciaal** volgens het burgercollectief, omwille van de nabijheid van één van de grootste petrochemische clusters ter wereld, vervuilende industrie ten oosten van de gemeente, de twee snelwegen die het grondgebied doorkruisen en hotspots met historische vervuiling door onder andere oude stortplaatsen.

Zwijndrecht Gezond vindt dat inwoners het recht hebben op kennis over de staat van hun leefmilieu en dat ze met hun vragen terecht moeten kunnen bij hun gemeentebestuur, dat hierover een grondige **dossierkennis** moet opbouwen en de brug moet slaan naar bestaande wetenschappelijke expertise. Het moet de veroorzakers of verspreiders van vervuiling ter verantwoording roepen en via een **proactief beleid** nieuwe vervuiling voorkomen.

Dit impliceert een geëngageerde deelname aan bestaande overlegplatformen in het kader van de PFAS-problematiek, een nauwgezette opvolging van lopende studies of zelf onderzoeken instellen en een kritische houding bij het verlenen van adviezen bij vergunningsaanvragen.

Het gemeentebestuur moet investeren in **reële participatie**: het moet steeds zijn inwoners, en zeker degenen die getroffen zijn door de vervuiling, betrekken, naar hen luisteren en aan de slag gaan met hun bezorgdheden.

*"We hebben het rapport van het onderzoek en deze oproep bezorgd aan de lijsttrekkers van alle politieke partijen die opkomen bij de gemeenteraadsverkiezingen in Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht op 13 oktober. We zijn benieuwd naar hun reactie, maar vooral naar die politieke wil en de daarbij horende daadkracht de komende legislatuur."*

---

**Mogelijkheid tot interview op donderdag 26/09/2024.  
Gelieve ons daarvoor te contacteren op een van onderstaande  
telefoonnummers.**

[Zwijndrecht.gezond@gmail.com](mailto:Zwijndrecht.gezond@gmail.com)

0486 82 49 74 (Carolien Van der Cruyssen)

0493 60 03 38 (Stefanie Bellinkx)

0475 83 01 32 (Jeroen Van Reeth)